

ИНТЕРЕСНИТЕ РИБИ В ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ

Община Кюстендил е една от най-известните риболовни дестинации в България. Чистите и неповлияни от човешка дейност реки винаги са привличали любителите на това хоби. Те са изключително богати на риба и водни животни. Струма е може би реката с най-голяма продуктивност в България по отношение на рибното разнообразие. От друга страна, поради различни палеогеографски и геологични причини, рибната фауна на река Струма и притоците ѝ е много специфична. В тях може да видите няколко вида риби, които се срещат единствено тук, някои съседни български по-големи реки и никъде другаде в света. Така сме устроени, че ще е трудно да наблюдаваме рибите в тяхната естествена среда без специални приспособления. Ако обаче имате желание с помощта на бинокъл може да наблюдавате много от видовете в чисти и прозрачни води. Ако искате може дори да ги снимате. Ако пък сте решили да ги уловите сами – пуснете ги обратно. Това е принципа на най-големите специалисти в риболова по света.

Ето някои от най-интересни видове, а и някои от лесните за наблюдение видове в реките на община Кюстендил.

Егейска пъстърва (*Salmo macedonicus*) Обитава реки с води богати на кислород. Среща се в почти всички реки в Западните погранични планини, особено в горните им течения. Отделни екземпляри навлизат и в Струма. Може лесно да бъде наблюдавана зимата, когато се размножава. Тогава много риби се събират по плитките бързеи. През останалата част от годината може да се търси в по-големите вирчета. Ако сте предпазливи и се приближите незбелязано ще може да я видите. Бъдете внимателни – кафеникавата и окраска с керемиденочервени и черни петна и помага идеално да се слее с окръжаващата я среда и да остане незабелязана. Бинокъл в този случай ще ви улесни. Най-често се виждат риби по около 20 cm, но и едри екземпляри около 30-40 cm не са изключение. Видът е балкански ендемит и огромен проблем в миналото е зарибяването с чужди пъстървови видове на реките в района. Лесно ще го отличите от зарибените от друго място балкански пъстърви. Последните са с малки оранжеви или оранжевочервени точки, за разлика от керемиденочервените и значително по-големи петна на егейската пъстърва. Реките Драговищица, Струма, Елешница са местата за наблюдение.

Егейски речен кефал (*Squalius orpheus*) Една от най-често срещаните риби в реките в района. Може да я видите в спокойни вирове, където близо до повърхността търсят своята плячка или се припичат на слънце. Младите риби се движат на стада, а възрастните поединично. Земенския пролом и реката след него е едно от най-подходящите места.

Лещанка (*Phoxinus phoxinus*) Малка риба около 10 cm. Заедно с егейската пъстърва обитава горните течения на чисти, богати на кислород планински реки и потоци с пясъчно—чакълесто дъно. Може да бъде наблюдавана в спокойни места в горепосочените местообитания. Обикновено се събират няколко риби заедно. През брачния период мъжките са с характерна златиста окраска с червени, черни, сини точки, петна и ивици. Горните течения на всички реки в общината са местата където лесно ще я видите, особено в места с по-спокойна вода.

Струмска говедарка (*Alburnoides strumicae*) Достига до 15 cm и тегло до 60-70 g. Има продълговато и странично сплеснато тяло, но за разлика от уклея е по-високо. Друг отличителен белег на тази риба е двойната странична линия. Обитава река Струма и нейните притоци като предпочита плитки, чисти участъци и най-вече бързеи или

малки естествени или изкуствени падове на водата. Река Елешница, бързеите на Струма е в Земенския пролом около водопада Скакавица са идеални за наблюдението и.

Уклея (*Alburnus alburnus*) Сравнително малка риба, достигаща до 17-19 cm и тегло до 80-100 g. Има продълговато и странично сплеснато тяло с големи блестящи и много лесно опадващи люспи. Обитава река Струма и нейните притоци като предпочита плитки, чисти участъци. Придържа се в горния слой на водата, където търси храна – паднали във водата насекоми или понякога изкача над водата за да ги лови сама. Поспокойните участъци на река Струма в Земенския пролом и особено района след водопада Скакавица, както и около Ябълково са идеални за наблюдението ѝ.

Вардарски скобар (*Chondrostomavardarensis*) Най-характерният белег на тази риба е формата и разположението на устата – разположена от долната страна на главата, почти по цялата и ширина. Има вид на голяма права напречна цепнатина. Долната челюст е обвита с рогова обвивка и образува остър ръб. Тялото е удължено, слабо странично сплеснато до 50 cm на дължина. Стадна риба, обитаваща равнинните участъци на реките с умерено течение. Пролетно време извършва размножителни миграции към горните течения на реките и малки притоци, където хвърля хайвера си. За практикуващите спортен риболов по река Струма, това е едно от събитията през годината. Възрастните риби остъргват водорасли от потопени във водата предмети. Тогава често се обръщат настрана и лесно могат да се забележат отблясъците на телата им във водата. Балкански ендемит.

Българска кротушка (*Gobiobulgaricus*) Малка рибка – 12-13 cm, която обитава река Струма и нейните притоци. Предпочита реки с пясъчно-чакълесто дъно. Може да бъде наблюдавана в спокойни места около големи камъни във водата. Видът е балкански ендемит и за щастие се среща все още масово.

Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*) една от най-масовите риби в реките в Западните погранични планини и река Струма. При внимателно приближаване до някой бистър речен бързей ще видите не големи пасажи от черни мрени в тихите участъци около големи камъни. Рядко се срещат екземпляри надхвърлящи 15 cm, но в Струма понякога може да видите и мрени достигащи на дължина 25-30 cm. Това е и една от най-честите риби попадащи улова на практикуващите спортен риболов в района. Идеални места за наблюдение са река Елешница в долното си течение, река Струма в Земенския пролом и след него.

Струмски гулеш (*Barbatulabureschi*) Дребна рибка (до 10 cm, 40-60 g) с цилиндрично тяло покрито с дребни, скрити в кожата люспи. Окраската е мраморна от едри и дребни тъмнокафяви, неправилни по форма петна. Видът е открит и описан за науката от река Струма при Земенския пролом. Предпочита чисти и бързи води в реки с каменисто дъно. Крие се под камъни на групи от по 3 до 5 индивида. Видът е балкански ендемит известен за реките Струма, Места, Вардар и притоците им. Защитен от Закона за биологичното разнообразие. Може да го наблюдавате в плитки бързеи под неголеми камъни в Струма и в долните течения на вливащите се в нея реки на община Кюстендил.

Струмски щипок (*Cobitis strumicae*) Малка, дънна сладководна рибка достигаща на дължина до 10-15 cm и тегло до 15 g. Тялото ѝ е източено и странично лентовидно сплеснато. Около устата има разположени 6 броя мустачки. Окраската е кафеникава с тъмни петна и точки. Обитава бавнотечащи или стоящи води с пясъчливо или тинесто

дъно. Спокойно може да бъде наблюдаван в плитки участъци покрай брега на река Струма с бавно течение. Ако внимателно гледате ще видите бързо преплуващи кратки разстояния рибки, които след това се заравят отново в тинята или пясъка на дъното. Струмският щипок е нощно активен и се храни с дребни безгръбначни. При улавяне може да усетите леко убождане от малките шипчета на подочните кости. От там и името щипок. Видът е балкански ендемит и е включен в Световния червен списък на Международния съюз за защита на природата



Тази публикация е направена с подкрепата на Европейския съюз, чрез Програма Интеррег – ИПП за трансгранично сътрудничество България – БЮР Македония, CCI No 2014TC16I5CB006. Съдържанието на публикацията е отговорност единствено на Община Кюстендил и по никакъв начин не трябва да се възприема като израз на становището на Европейския съюз или на Управляващия орган на Програмата.